وَ كَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَ أَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْماً آخَرِينَ (11) فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ (12) لاَ تَرْكُضُوا وَ ارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَ مَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ (13) قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ (14) فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيداً خَامِدِينَ (15) وَ مَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَ الْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لاَعِبِينَ (16) لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُواً لاَتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ (17) بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَ لَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ (18) وَ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَنْ عِنْدَهُ لاَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَ لاَ يَسْتَحْسِرُونَ (19) يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَ

النَّهَارَ لاَ يَفْتُرُونَ (20) أَم اتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْض هُمْ يُنْشِرُونَ (21) لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلاَّ اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ (22) لاَ يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَ هُمْ يُسْأَلُونَ (23) أَم اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ وَ ذِكْرُ مَنْ قَبْلِي بَلْ أَكْثَرُهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ (24) وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولِ إِلاَّ نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لاَ إِلهَ إِلاَّ أَنَا فَاعْبُدُونِ (25) وَ قَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَداً سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ (26) لاَ يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ (27) يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ وَ لاَ يَشْفَعُونَ إِلاَّ لِمَن ارْتَضَى وَ هُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ (28) وَ مَنْ يَقُلْ

مِنْهُمْ إِنِّي إِللهُ مِنْ دُونِهِ فَذَلِکَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَٰلِکَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ (29)

How many were the populations We utterly destroyed because of their iniquities, setting up in their places other peoples? Yet, when they felt Our punishment (coming), behold, they (tried to) flee from it. Flee not, but return to the good things of this life which were given you, and to your homes in order that ye may be called to account. They said: "Ah! Woe to us! We were indeed wrong-doers!" And that cry of theirs ceased not, till We made them as a field that is mown, as ashes silent and quenched. Not for (idle) sport did We create the heavens and the earth and all that is between! If it had been Our wish to take (just) a pastime, We should surely have taken it from the things nearest to Us, if We would do (such a thing)! Nay, We hurl the truth against falsehood, and it knocks out its brain, and behold, falsehood doth perish! Ah! Woe be to you for the (false) things ye ascribe (to Us). To Him belong all (creatures) in the heavens and on earth: even those who are in His (very) presence are not too proud to serve Him, nor are they (ever) weary (of His service): They celebrate His praises night and day, nor do they ever flag or intermit. Or have they taken (for worship) gods from the earth who can raise (the dead)? If there were, in the heavens and the earth, other gods besides Allah, there would have been confusion in both! But glory to Allah, the Lord of the throne: (High is He) above what they attribute to Him! He cannot be questioned for His acts, but they will be questioned (for theirs). Or have they taken for worship (other) gods besides him? Say, "Bring your

convincing proof: this is the message of those with me and the message of those before me." But most of them know not the truth, and so turn away. Not a messenger did We send before thee without this inspiration sent by Us to him: that there is no god but I; therefore worship and serve Me. And they say: "(Allah) most gracious has begotten offspring." Glory to Him! They are (but) servants raised to honour. They speak not before He speaks, and they act (in all things) by His Command. He knows what is before them, and what is behind them, and they offer no intercession except for those who are acceptable, and they stand in awe and reverence of His (glory). If any of them should say, "I am a god besides Him", such a one We should reward with hell: thus do We reward those who do wrong.

کتنی ہی ظالم بستیاں ہیں جن کو ہم نے پیس کرر کھ دیااوراُن کے بعد دُوسری کسی قوم کواُٹھایا۔ جب اُن کو ہماراعذاب محسُوس ہواتو گے وہاں سے بھاگنے۔ (کہا گیا)
"بھا گو نہیں، جاؤا پنے انہی گھر وں اور عیش کے سامانوں میں جن کے اندر تم چین کررہے تھے، شاید کہ تم سے بو چھاجائے "۔ کہنے لگے "ہائے ہماری کم بختی، ب شک ہم خطاوار تھے "۔ اور وہ یہی پکارتے رہے، یہاں تک کہ ہم نے ان کو کھلیان کر دیا، زندگی کا ایک شرارہ تک ان میں نہ رہا۔ ہم نے اِس آسان اور زمین کو اور جو پچھ بھی ان میں ہے بچھ کھیل کے طور پر نہیں بنایا ہے۔ اگر ہم کوئی کھلونا بنانا چاہے اور بس یہی بچھ ہمیں کرنا ہو تا توا ہے ہی پاس سے کر لیتے۔ مگر ہم تو بنانا چاہے اور بس یہی بچھ ہمیں کرنا ہو تا توا ہے ہی پاس سے کر لیتے۔ مگر ہم تو

باطل پر حق کی چوٹ لگاتے ہیں جواس کا سر توڑ دیتی ہے اور وہ دیکھتے دیکھتے مٹ جاتا ہے اور تمہارے لیے تباہی ہے اُن باتوں کی وجہ سے جو تم بناتے ہو-ز مین اور آسانوں میں جو مخلوق بھی ہے اللہ کی ہے۔اور جو (فرشتے)اس کے پاس ہیں وہ نہ اینے آپ کو بڑا سمجھ کراُس کی بندگی سے سر تانی کرتے ہیں اور نہ ملول ہوتے ہیں -شب وروزاس کی تشبیح کرتے رہتے ہیں ، دَم نہیں لیتے - کیااِن لو گوں کے بنائے ہوئے ارضی خداایسے ہیں کہ (بے جان کو جان بخش کر)اُٹھا کھڑا کرتے ہوں؟اگرآسان وزمین میں ایک اللہ کے سوادُ وسرے خدا بھی ہوتے تو (زمین اور آسان) دونوں کا نظام بگڑ جاتا۔ پس یاک ہے اللّٰدر بِّ العرش اُن باتوں سے جو بہ لوگ بنارہے ہیں-وہاینے کامول کے لیے (کسی کے آگے)جواب دہ نہیں ہے اورسب جواب دہ ہیں- کیااُسے حچوڑ کرانہوں نے دوسرے خدابنا لیے ہیں؟ اے نبی ان سے کہو" لاؤاپنی دلیل، بہر کتاب بھی موجود ہے جس میں میرے دَور کے لو گوں کے لیے نصیحت ہے اور وہ کتابیں بھی موجود ہیں جن میں مجھ سے پہلے لو گوں کے لیے نصیحت تھی۔" مگران میں سے اکثر لوگ حقیقت سے بے خبر ہیں،اس لیے منہ موڑے ہوئے ہیں۔ہم نے تم سے پہلے جور سُول بھی بھیجا

ہےاُس کو یہی وحی کی ہے کہ میرے سوا کوئی خدا نہیں ہے، پس تم لوگ میری ہی بندگی کرو-یہ کہتے ہیں "رحمان اولا در کھتاہے-"سبحان اللہ، وہ (لینی فرشتے) تو بندے ہیں جنہیں عربت دی گئی ہے۔اُس کے حضور بڑھ کر نہیں بولتے اور بس اُس کے حکم پر عمل کرتے ہیں۔جو کچھاُن کے سامنے ہےاسے بھی وہ جانتاہےاور جو کچھ اُن سے او حجل ہے اس سے بھی وہ باخبر ہے۔وہ کسی کی سفار ش نہیں کرتے بجراُس کے جس کے حق میں سفارش سننے پر اللّٰہ راضی ہو،اور وہ اس کے خوف سے ڈرے رہتے ہیں-اور جواُن میں سے کوئی کہہ دے کہ اللہ کے سوامیں بھی ایک خداہوں، تواسے ہم جہنتم کی سزادیں، ہمارے یہاں ظالموں کا یہی بدلہ

-4

कितनी ही ज़ालिम बस्तियाँ हैं जिनको हमने पीसकर रख दिया है और उनके बाद दूसरी किसी क़ौम को उठाया | जब उनको हमारा अज़ाब महसूस हुआ तो लगे वहाँ से भागने | (कहा गया) "भागो नहीं, जाओ अपने उन्हीं घरों और ऐश के सामानों में जिनके अन्दर तुम चैन कर रहे थे, शायद कि त्मसे प्छा जाए |" कहने लगे, "हाय हमारी कमबख्ती, बेशक हम खतावार थे |" और वे यही प्कारते रहे, यहाँ तक कि हमने उनको खलियान कर दिया | ज़िन्दगी का एक शरारा तक उनमें न रहा | हमने इस आसमान और ज़मीन को और जो कुछ इनमें हैं क्छ खेल के तौर पर नहीं बनाया है | अगर हम कोई खिलौना बनाना चाहते, और बस यही कुछ हमें करना होता तो अपने ही पास से कर लेते | मगर हम तो बातिल पर हक़ की चोट लगाते हैं जो उसका सिर तोड़ देती है और वह देखते-देखते मिट जाता है, और त्म्हारे लिए तबाही है उन बातों की वजह से जो त्म बनाते हो | ज़मीन और आसमानों में जो मख़लूक़ भी है, अल्लाह की है | और जो (फ़रिश्ते) उसके पास हैं वे न अपने आपको बड़ा समझकर उसकी बन्दगी से सरताबी करते हैं और न मलूल होते हैं । शब व रोज़ उसकी तसबीह करते रहते हैं, दम नहीं लेते | क्या इन लोगों के बनाए ह्ए अरज़ी ख़दा ऐसे हैं कि (बेजान को जान बख्श कर) उठा खड़ा करते हों? अगर आसमान व ज़मीन में एक अल्लाह के सिवा दूसरे ख़दा भी होते तो (ज़मीन व आसमान) दोनों का निज़ाम बिगड़ जाता | पस पाक है अल्लाह रब्बुल-अर्श उन बातों से जो ये लोग बना रहे हैं | वह अपने कामों के लिए (किसी के आगे) जवाबदेह नहीं है और सब जवाबदेह हैं | क्या उसे छोड़कर इन्होंने दूसरे ख़ुदा बना लिए हैं? ऐ नबी, इनसे कहो कि "लाओ अपनी दलील, यह किताब भी मौजूद है जिसमें मेरे दौर के लोगों के लिए नसीहत है और वे किताबें भी मौजूद हैं जिनमें मुझसे पहले के लोगों के लिए नसीहत थी |" मगर इनमें से अकसर लोग हक़ीक़त से बेख़बर हैं, इसलिए मुँह मोड़े हुए हैं | हमने तुमसे पहले जो रसूल भी भेजा है उसको यही वहय की है कि मेरे सिवा कोई ख़ुदा नहीं है, पस तुम लोग मेरी ही बन्दगी करो | ये कहते हैं, "रहमान औलाद रखता है |" सुब्हानल्लाह, वे (यानी फ़रिश्ते) तो बन्दे हैं जिन्हें इज़्ज़त दी गई है | उसके हुज़ूर बढ़कर नहीं बोलते और बस उसके हुक्म पर अमल करते हैं | जो कुछ उनके सामने है उसे भी वह जानता है और जो कुछ उनसे ओझल है उससे भी वह बाख़बर है | वे किसी की सिफ़ारिश नहीं करते बजुज़ उसके हक़ में सिफ़ारिश सुनने पर अल्लाह राज़ी हो, और वह उसके खौफ़ से डरे रहते हैं | और जो उनमें से कोई कह दे कि अल्लाह के सिवा मैं भी एक ख़ुदा हूँ, तो उसे हम

जहन्नम की सज़ा दें, हमारे यहाँ ज़ालिमों का यही बदला है |